

6	Factor analysis	determination of the effect of individual factors (causes) on the productive indicator of the deterministic (separated in time) method of investigation or stochastic (without special order) method of investigation
---	-----------------	---

So, it is necessary to solve the following problem in order that construct a system of recording and analysis of the profit: explore the profitability and financial stability of the enterprise; explore the efficiency of using property (capital) of enterprise, provide the enterprise own working capital; make an objective evaluation of the dynamics and the liquidity, solvency and financial stability of the enterprise; make an objective evaluation of the situation of the entity in the financial markets and quantitative evaluation of its competitiveness; make the analysis of business activity of the enterprise and its position on the securities market; determinate the effectiveness of using of financial resources.

1. Smith A. *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations* /A. Smith. – M.:, 1993. – 483 pages.

2. Ricardo D. *On the Principles of Political Economy and Taxation. Work. T.1.* /D. Ricardo– M.:State Publishing House of Political Literature, 1955. – 360 pages.

3. Hendrickson E.S. *Accounting Theory* / Hendrickson E.S., VanBreda M. F. / [translation from English; edited by Professor Ya. V. Sokolova]. – M.: Finance and Statistics, 1997. – 576 pages.

4. Barnholts S. B. *Economic analysis of economic activity at the present stage of development* / S. B. Barnholts. – Moscow: Finance and Statistics, 2004. – 259 pages.

dr hab. prof. nadzwyczajny Anetta Zielińska

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Wydział Zarządzania, Informatyki i Finansów

FUNKCJONOWANIE SYSTEMU FINANSOWANIA GOSPODARKI ODPADAMI W POLSKICH GMINACH

Obowiązująca od 2012 r. znowelizowana ustawa [ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach] spowodowała, że to gminy stały się właścicielem odpadów komunalnych. Wymieniona ustawa nałożyła na gminy obowiązek przygotowania oraz wdrożenia systemu, który zapewni selektywne zbieranie odpadów oraz ograniczenia składowania i przyczyni się do efektywnego ich zagospodarowania.

W art. 6 ust. 2 [ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach] zapisane jest, że rada gminy, określa stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, kierując się:

- 1) liczbą mieszkańców zamieszkujących daną gminę;
- 2) ilością wytwarzanych na terenie gminy odpadów komunalnych;
- 3) koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, na które składają się:

- a) koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, które obejmują koszty:

- odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych - w zamian za pobraną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi gmina zapewnia właścicielom nieruchomości pozbywanie się wszystkich rodzajów odpadów komunalnych, przy czym rozumie się przez to odbieranie odpadów z terenu nieruchomości, o których mowa w art. 6 ust. 1 i 2, przyjmowanie odpadów przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz zapewnianie przyjmowania tych odpadów przez gminę w inny sposób;

- tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych;

- obsługi administracyjnej tego systemu;
 - edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi;
- b) koszty wyposażenia nieruchomości w pojemniki lub worki do zbierania odpadów komunalnych oraz koszty utrzymywania pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym;
- c) koszty usunięcia odpadów komunalnych z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania i magazynowania, tak zwane „dzikie wysypiska”;
- 4) przypadki, w których właściciele nieruchomości wytwarzają odpady nieregularnie, czyli powstają one sezonowo.

W praktyce stosuje się rozróżnienie stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla właścicieli nieruchomości położonych w mieście oraz dla właścicieli nieruchomości położonych na wsi.

Stawkę opłaty można wyliczyć na dwa sposoby - posługując się całkowitą ilością odpadów wytworzonych w gminie, jeśli jest aktualnie znana lub też jednostkowym wskaźnikiem nagromadzenia odpadów [*Obliczanie stawki opłat...*]:

- a) stawka opłaty [zł/M] = koszt systemu K [zł] : ilość mieszkańców [M];
- b) stawka opłaty [zł/M] = {koszt systemu K [zł] : ilość odpadów [Mg]} x jednostkowy wskaźnik nagromadzenia odpadów [Mg/M].

Opłata za gospodarowanie odpadami oblicza się na wiele możliwości [*Obliczanie stawki opłat...*]:

- 1) od ilości zamieszkujących nieruchomość mieszkańców:

Opłata za odpady [zł] = ilość mieszkańców [M] x stawka opłaty [zł/M]

- 2) opłaty na podstawie ilości wody zużytej w danej nieruchomości. I tak opłata dla całej nieruchomości obliczana będzie na podstawie całkowitego zużycia wody i stawki opłaty odniesionej do 1 m³ wody:

Opłata za odpady [zł] = zużycie wody w nieruchomości [m³] x stawka opłaty [zł/m³]

- 3) opłaty w zależności od wielkości powierzchni lokalu mieszkalnego. Należałoby zsumować wszystkie powierzchnie mieszkalne w całej gminie i ustalić stawkę opłaty odniesioną do 1 m² powierzchni lokalu. W efekcie z obliczeń wynikałoby, że opłata za gospodarowanie odpadami w lokalu zamieszkałym przez kilka osób, byłaby wyższa niż dla gospodarstwa jednoosobowego o podobnej powierzchni:

Opłata za odpady [zł] = powierzchnia lokalu [m²] x stawka opłaty [zł/m²]

- 4) uchwalenie przez radę gminy jednej stawki opłaty od gospodarstwa domowego. Jest to możliwe i zasadne do wykonania w przypadku gminy o mniej więcej zbliżonym jednostkowym wskaźniku wytwarzania odpadów przez mieszkańców, a więc w dużych miastach stanowiących administracyjnie gminę. Gminy miejsko – wiejskie, o różnej strukturze zabudowy posiadają różne jednostkowe wskaźniki nagromadzenia odpadów dla odrębnych typów zabudowy. Rozsądnym wydaje się ustalenie dwóch różnych stawek dla odrębnych typów jednostek osadniczych:

Opłata za odpady [zł] = ilość mieszkańców [M] x stawka opłaty dla danego typu jednostki osadniczej [zł/M]

- 5) opłaty ryczałtowej za gospodarowanie wytwarzanymi odpadami. W odniesieniu do nieruchomości niezamieszkałych (np. przedsiębiorstwa, biura, szkoły, uczelnie), na terenie których powstają odpady komunalne, opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi będzie stanowiła iloczyn liczby pojemników z odpadami komunalnymi powstałymi na danej nieruchomości oraz ustalonej uchwałą rady gminy stawki opłaty za pojemnik o określonej pojemności:

Opłata za odpady = Ilość pojemników x częstotliwość odbioru x stawka opłaty

Wobec powyższego oznacza to, że rada gminy jest odpowiedzialna za wyznaczenia wysokości stawek opłaty „za śmieci”, czyli za gospodarowanie odpadami komunalnymi, biorąc pod uwagę wyżej wymienione elementy.

Koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi powinny być finansowane w całości z opłat mieszkańców, czyli finansowane mogą być następujące koszty:

- tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych;
- obsługi administracyjnej tego systemu;
- edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi.

W gminach z pobranych opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi można pokryć koszty wyposażenia nieruchomości w pojemniki lub worki do zbierania odpadów komunalnych oraz koszty utrzymywania pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym.

Środki z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi nie mogą być wykorzystane na cele niezwiązane z pokrywaniem kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Kontrola Najwyższej Izby Kontroli (NIK) [*Wdrożenie w gminach nowego systemu...*] w 2015 roku wykazała, że żaden z celów znowelizowanej ustawy nie został zrealizowany w pełni, a co za tym idzie nowy system gospodarowania odpadami nie funkcjonuje właściwie:

- „dzikie wysypiska” nadal nie zniknęły,
- system wciąż się nie bilansuje, czyli dochody pozyskane od mieszkańców nie są równe wydatkom ponoszonym na jego działanie,
- w wielu przypadkach nie udało się nawet obniżyć kosztów gospodarowania odpadami.

Deklaracje o wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi złożyło (do 30.09.2014) ponad 98% zobowiązanych. Aż 83% z nich zadeklarowało gotowość do segregowania śmieci.

Duża część gmin, przyznała, że wpływy za gospodarowanie odpadami nie pokrywają kosztów funkcjonowania nowego systemu i jako główną przyczynę wskazywano problemy z egzekwowaniem opłat. Więcej za wywóz śmieci niż przed uruchomieniem nowego systemu, płacą mieszkańcy miast, nawet ci, którzy zadeklarowali segregowanie odpadów. Żadnej z skontrolowanych gmin przez kontrolerów NIK nie udało się zbilansować finansowania systemu gospodarowania odpadami. Ponad połowa skontrolowanych gmin odnotowała nadwyżkę dochodów nad wydatkami. Rekordzistą był Kraków, gdzie od właścicieli nieruchomości na gospodarowanie odpadami zebrano o ponad 73 mln zł więcej niż to faktycznie kosztowało. Pomimo takich oszczędności tylko w kilku skontrolowanych gminach dokonano obniżenia opłat z powodu nadwyżek. Część gmin dodatkowe środki wykorzystano na inwestycje poprawiające funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami. Natomiast i odnotowano również takie gminy, gdzie dochody nie pokryły wydatków w gminach, przy czym żadna z nich nie zdecydowała się na podwyższenie stawek [*Wdrożenie w gminach nowego systemu...*].

1. *Wdrożenie w gminach nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi, raport, Najwyższa Izba Kontroli (sygn. KAP-4101-006-00/2014), Warszawa 2015.*

2. *Obliczanie stawki opłat i opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi; <http://odpady.tensoft.pl/obliczanie-stawki-oplat-i-oplaty-z-gospodarowanie-odpadami-komunalnymi/>*

3. *Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 13 września 1996 r. (Dz.U. z 2011 r. nr 152, poz.897).*